

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2025-05-28

Diarienummer:
KTN-2025-00141

Handläggare:
Runa Wendle

Kulturnämndens yttrande på förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1.**att** lämna bifogat förslag på yttrande som nämndens svar på kommunstyrelsens remiss på förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.

Ärendet

Gatu- och samhällsmiljönämnden har, i samverkan med andra berörda nämnder och bolag, ett politiskt uppdrag (Uppdrag 45 i Mål och budget) att arbeta med att förbättra trafiksäkerheten för barn och unga vid förskolor, skolor samt vid platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Inom ramen för detta uppdrag har ingått att utarbeta riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Förslaget på riktlinjer har behandlats i gatu- och samhällsmiljönämnden samt i kommunstyrelsen, och har nu skickats på remiss till kulturnämnden med flera instanser för yttrande. I detta ärende finns förslag till kulturnämndens yttrande.

Beredning

KTN kansli har samordnat beredningen med övriga avdelningar inom förvaltningen.

Föredragning

Gatu- och samhällsmiljönämnden har, i samverkan med andra berörda nämnder och bolag, ett politiskt uppdrag (Uppdrag 45 i Mål och budget) att arbeta med att förbättra trafiksäkerheten för barn och unga vid förskolor, skolor samt vid platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Inom ramen för detta uppdrag har ingått att utarbeta riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Arbetet med förslag till riktlinjer har skett i dialog med en referensgrupp bestående av representanter från berörda förvaltningar och bolag där kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen har deltagit. Förslaget på riktlinjer har behandlats i gatu- och samhällsmiljönämnden samt i kommunstyrelsen, och skickas nu på remiss till kulturnämnden med flera instanser för yttrande

Förvaltningen ställer sig i stort positiv till förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion och målsättningen att skapa en tryggare miljö runt kommunens skolor och anläggningar och skapa incitament för aktivt resande. Det är dock viktigt att hämta lämna zonen utformas på ett sätt så att mindre barn kan få sällskap av medföljande vuxen till aktiviteten. Likaså behöver det finnas möjlighet att inom gångavstånd parkera för medföljande vuxna som väntar kvar under tiden.

Förvaltningen ser positivt att kommunen vill gynna cykel som färdmedel med bra tillgängliga cykelställ vid verksamhetslokalerna, men föreslår att man även lägger till bra belysning i det sammanhanget.

Se förslag till yttrande i bilaga.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har ingen påverkan på nämndens budget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 maj 2025
- Bilaga 1, Förslag till yttrande gällande förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet
- Bilaga 2, Förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Datum:
2025-06-13

Diarienummer:
KTN-2025-00141

Kulturnämnden
Yttrande

Till kommunstyrelsen
Ert diarienummer: KSN-2024-02034

Handläggare:
Wendle. Runa

Yttrande från Kulturnämnden gällande riktlinjer för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

Kulturnämnden ställer sig i stort positiv till förslag till riktlinjer för hämta- och lämnafunktion och målsättningen att skapa en tryggare miljö runt kommunens skolor och anläggningar för att skapa incitament för ett aktivt resande.

Kulturnämnden vill dock betona att det är viktigt att hämta lämna zonen utformas på ett sätt så att mindre barn kan få sällskap av medföljande vuxen till kultur- och fritidsaktiviteten. Likaså behöver det finnas möjlighet att parkera inom gångavstånd för medföljande vuxna som väntar kvar under tiden aktiviteten pågår.

Kulturnämnden önskar slutligen god belysning som ett tillägg på sid 4 under följande punkt:

"Cykelparkeringar ska placeras nära entréerna och utformas så att det är attraktivt att parkera sin cykel under en hel dag, med ramlås och om möjligt väderskydd samt god belysning för ökad trygghet..."

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande

Anna Eriksson
Nämndsekreterare

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:

Datum:
ÅÅÅÅ-MM-DD

Diarienummer:
NNN-20##-####

Riktlinje för hämta- och lämnafunktion vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning.....	3
Hämta- och lämnafunktion vid nya förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.....	4
Hämta- och lämnafunktion vid befintliga förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.....	5
Definitioner och begrepp	6
Ansvar	6
Implementering och uppföljning	6

Inledning

Trafiksäkerhet är en central fråga för att säkerställa barns och ungas trygghet när de färdas till och från förskolor, skolor samt platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Genom att minska biltrafiken runt dessa platser kan vi både öka trafiksäkerheten och främja ett mer hållbart och hälsosamt resande för barn och unga.

Trafiksituationen runt skolor, förskolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet är ofta komplex, med blandad trafik, parkering och hög belastning vid vissa tider på dygnet. Detta ökar risken för olyckor, vilket gör det avgörande att arbeta för att minska biltrafiken och skapa bättre förutsättningar för barn som går, cyklar eller reser kollektivt.

Syfte

Riktlinjen syftar till att stödja arbetet för en säker och hållbar trafikmiljö vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur-, och fritidsverksamhet. Målet är att skapa en trygg och säker omgivning och bidra till att fler går, cyklar eller reser kollektivt.

Omfattning

Riktlinjen gäller de nämnder, bolag och verksamheter som ansvarar för planering, projektering och drift av förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Riktlinjen ska tillämpas på kommunala förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet, men bör även eftersträvas inom privata verksamheter.

Riktlinjen gäller placering och planering av hämta- och lämnafunktion för angöring med bil för nya tillkommande samt för befintliga förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.

Hämta- och lämnafunktion vid nya förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

Vid etablering av nya verksamheter finns det goda möjligheter att från början skapa trafiklösningar som både förbättrar trafiksäkerheten och minskar biltrafiken. När biltrafiken minskar i närheten av förskolor, skolor samt platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet ökar säkerheten för de barn och unga som tar sig dit. Genom att placera hämta- och lämnaplatser en bit bort från verksamheterna, istället för dess direkta anslutning, kan biltrafiken minskas och utrymme skapas för mer aktivt resande. Detta främjar både hälsa, självständighet och hållbarhet, samtidigt som det stödjer den önskvärda utvecklingen mot ökad hållbarhet i samhället.

- Vid etablering av nya förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet ska placering väljas med hänsyn till en infrastruktur som främjar möjligheten att gå, cykla och åka kollektivt.
- För att skapa trygga och trafiksäkra hämta-lämna platser bör parkeringsplatser planeras med tillräcklig geografisk distans. Detta för att även möjliggöra för bilfria zoner vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.
- Vid planering av en hämta-lämnaplats ska det finnas, eller finnas möjlighet att anlägga, en säker och trygg gångbana fram till förskolan, skolan och platsen för idrotts-, kultur- eller fritidsverksamheten.
- Cykelparkeringar ska placeras nära entréerna och utformas så att det är attraktivt att parkera sin cykel under en hel dag, med ramlås och om möjligt väderskydd. Cykelparkering för förskolor ska planeras med plats att låsa fast lådcyklar eller cykelvagnar.
- För att uppmuntra och underlätta för fler att resa kollektivt bör hänsyn tas till kollektivtrafiken och placering av busshållplatser. Detta är särskilt viktigt vid planering av kultur- och idrottsanläggningar där stora publikgrupper förväntas.
- Nödvändiga informationsinsatser och arbete med beteendeförändring ska kombineras med fysiska åtgärder och/eller trafikregleringar för att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt till verksamheterna och minska biltrafiken i dess närhet.

Hämta- och lämnafunktion vid befintliga förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet

För redan existerande förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet är det ofta mer begränsat att implementera omfattande förändringar, eftersom infrastrukturen och trafiksituationen redan är etablerad. Åtgärder för att möjliggöra för hämta-lämnplatser en bit bort från dessa befintliga verksamheter, och därav minska biltrafiken i dess närhet, ska anpassas efter de specifika förhållandena på platsen. I vissa fall kan det vara nödvändigt att införa trafikregleringar eller genomföra fysiska förändringar, medan andra situationer kan kräva insatser genom informationskampanjer. Ofta är det dock en kombination av dessa åtgärder som ger bäst resultat.

- För att möjliggöra för bilfria zoner vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet ska en tillräcklig geografisk distans till hämta-lämnplatser eftersträvas.
- Befintliga allmänna parkeringsplatser som ligger med ett avstånd från förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet ska vid behov och där det så är möjligt utnyttjas för att minska trafikbelastningen i närheten av dessa verksamheter. Detta kan exempelvis ske genom införandet av korttidsparkering.
- En säker och trygg gångbana ska finnas från de anvisade allmänna parkeringsplatserna till förskolan, skolan och platsen för idrotts-, kultur- och fritidsverksamheten.
- För att möjliggöra för bilfria zoner så ska trafikregleringar, så som parkeringsförbud eller förbud mot motorfordonstrafik, införas där så är möjligt och lämpligt.
- Nödvändiga informationsinsatser och beteendeförändrande åtgärder ska kombineras med fysiska åtgärder och/eller trafikregleringar för att främja gång, cykling och kollektivtrafik, och därmed minska biltrafiken kring förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet.

Definitioner och begrepp

Begrepp som är viktiga för att kunna förstå och följa riktlinjen:

Säker och trygg skolväg: vägar som kännetecknas av minimerad risk för konflikter med motorfordon, låga fordonshastigheter, låga motorfordonsflöden, bra belysning, god sikt, samt bra drift och underhåll.

Skola: Med skola avses grundskola.

Hämta-och lämnafunktion: hämta-lämnplatser för biltrafik.

Tillräcklig geografisk distans: Riktlinjen kan inte förutse alla tänkbara situationer, vilket innebär att en bedömning behöver göras baserad på platsens specifika förutsättningar. Bedömningen kan ta hänsyn till allmänna intressen, såsom en god trafikmiljö samt människors säkerhet och tillgänglighet. För att minska belastningen i direkt anslutning till förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet bör däremot hämta- och lämnplatser placeras runt 200 meters avstånd, vilket motsvarar en 5 minuters promenad enkel väg. Undantag från detta avstånd kan göras i särskilda fall.

Bilfri zon: En bilfri zon innebär att på en begränsad sträcka hindra all eller viss trafik med motorfordon antingen permanent eller under vissa tider på dygnet.

Allmän plats: gata, väg, park, torg eller annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov.

Kvartersmark: Kvartersmark definieras i plan- och bygglagen som ”mark som enligt en detaljplan inte ska vara allmän plats eller vattenområde”, exempelvis anges ändamålet parkering.

Ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att riktlinjen implementeras i den egna verksamheten. Kommunstyrelsen, genom Stadsbyggnadsförvaltningen, ansvarar för att stödja nämnder och bolagsstyrelser i tillämpningen av riktlinjen.

Implementering och uppföljning

Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att genomföra en genomgång av riktlinjen med berörda förvaltningar och bolag efter beslut samt för att samordna en gemensam uppföljning efter införandet.

Uppföljning av riktlinjens krav på avstånd vid hämtning och lämning samt eventuella avvikelser sker kontinuerligt för respektive verksamhet, nämnd som styrelse.